

Opsamling på afsluttede anklagerfaglige

fokusområder i retspraksis 2021

Ved udgangen af 2021 blev to anklagerfaglige fokusområder afsluttet. I det følgende kan du læse en opsamling på de to fokusområder, brugen af samfundstjeneste i sager om vold efter straffelovens § 244 og § 245, og strafskærpelse efter straffelovens § 81 c for visse overtrædelser begået i skærpet strafzone.

Du kan finde oversigten over de anklagerfaglige fokusområder i retspraksis 2022, med links til retspraksis, Rigsadvokatmeddelelsen og lovforarbejder, i Vidensbasen.

Oversigt over afsluttede anklagerfaglige fokusområder med links til retspraksis

Fokusområde	Afklaring i retspraksis	Link til domme i Vidensbasen	Link til domme i Karnov
Strafskærpelse efter straffelovens § 81 c	Afklaring af strafniveauet ved anvendelse af straffelovens § 81 c om kriminalitet begået i en skærpet strafzone.	Se domme i Vidensbasen	Endnu ingen domme i Karnov
Brug af samfundstjeneste i sager om vold § 244 og § 245	Afklaring af omfanget af betingede domme med vilkår om samfundstjeneste i sager om vold begået den 1. januar 2020 eller senere.	Se domme i Vidensbasen	Se domme i Karnov

Strafskærpelse efter straffelovens § 81 c

Domme om straffelovens § 81 c om skærpelse af straffen for visse lovovertrædelser begået i en skærpet strafzone har været et anklagerfagligt fokusområde i 2020 og 2021. Bestemmelsen, som blev indsat i straffeloven ved lov nr. 1543 af 18. december 2018, blev et anklagerfagligt fokusområde med henblik på at følge, om strafskærpelsen afspejles i retspraksis.

Det har imidlertid vist sig, at der er relativt få domme på området. Dette kan bl.a. skyldes politiets anvendelse af skærpede straffzoner. I de afsagte domme er der bl.a. tale om flere forskelligartede forhold til samtidig pådømmelse, hvor alene nogle af sagens forhold er omfattet af straffelovens § 81 c. Som eksempel på, at retten har skærpet straffen med det dobbelte kan nævnes dommen trykt i AM2020.11.09B, hvor tiltalte blev idømt en bøde på 6.000 kr. for ulovlig besiddelse af en peberspray i en skærpet straffzone, hvor straffen som udgangspunkt udmåles til en bøde på 3.000 kr. Det er dog vanskeligt at udlede noget mere generelt om straffniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 81 c.

Der er i de år, hvor sager om overtrædelse af straffelovens § 81 c har været fulgt som et anklagerfagligt fokusområde, tilvejebragt et mindre antal domme, jf. ovenfor, hvor domstolenes anvendelse af bestemmelsen til en vis grad er belyst. Det er på den baggrund Rigsadvokatens vurdering, at der ikke inden for en nærmere tidshorisont er udsigt til væsentlig yderligere afklaring af brugen af strafskærpelsen i retspraksis. Det er derfor besluttet, at området ikke længere skal følges som et anklagerfagligt fokusområde. Statsadvokaterne er løbende opmærksomme på at sikre, at der er fokus på brugen af straffelovens § 81 c i de tilfælde, hvor politiet iværksætter en skærpet straffzone.

Brug af samfundstjeneste i sager om vold efter straffelovens § 244 og § 245

Den 1. januar 2020 trådte lov nr. 1426 i kraft. Formålet med loven var at begrænse brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i de sager, som kan betegnes i den grovere ende af simpel vold eller i sager om grov vold.

Af forarbejderne til loven fremgår det, at sager, hvor tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, sager hvor forurettede er et særligt værgeløst offer, eller sager hvor den forurettede er påført ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader, som det helt klare udgangspunkt vil skulle afgøres med ubetinget fængsel. Herudover skal brugen af samfundstjeneste i sager om grov vold efter straffelovens § 245 begrænses, således at der kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan idømmes en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste.

Der er i forarbejderne beskrevet eksempler på, hvornår udgangspunktet om ubetinget fængsel undtagelsesvist kan fraviges. I forhold til vold begået af en person, der tidligere er dømt for vold eller anden personfarlig kriminalitet vil der eksempelvis kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den ligeartede kriminalitet er begået mere end fem år, før det nye forhold blev begået. Dette vil endvidere forudsætte, at tiltalte var under 18 år, da han eller hun begik den ligeartede kriminalitet, og i dag har meget gode personlige forhold. I sager om vold efter straffelovens § 244, stk. 1, mod særligt værgeløse ofre, vil der eksempelvis kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvor der er tale om vold af begrænset karakter, og hvor volden f.eks. er begået over for et barn af en forælder, som reagerer i afmagt. I forhold til sager om grov vold følger det af forarbejderne, at der kun helt undtagelsesvist vil kunne anvendes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i f.eks. en sag, hvor der er tale om en kortere frihedsstraf, og den tiltalte er ustraffet, var under 18 år på gerningstidspunktet og har særdeles gode personlige forhold, og hvor volden, som har medført begrænsede skader, er begået i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse, jf. den almindelige bestemmelse om formildende omstændigheder i straffelovens § 82, nr. 5.

Det er en generel forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Brugen af samfundstjeneste i sager om vold efter straffelovens § 244 og grov vold efter straffelovens § 245 (begået den 1. januar 2020 eller senere) er som følge af denne lovændring udpeget som et anklagerfagligt fokusområde med henblik på at følge, om ændringerne er blevet afspejlet i retspraksis.

En gennemgang af retspraksis for 2020 - 2021 viser, at domstolene som det helt klare udgangspunkt følger de betingelser for anvendelse af samfundstjeneste, som fremgår af forarbejderne til loven.

Der henvises bl.a. til følgende domme, hvor der er udmålt en ubetinget fængselsstraf:

- AM.2021.01.04V, AM.2021.02.23Ø, AM2021.02.03V, AM2021.03.23Ø, AM2021.03.10V, AM.2021.04.15V, AM.2021.12.17V og TfK2021.732 (*tiltalte tidligere er dømt for vold eller anden personfarlig kriminalitet*).
- AM2021.08.31V (*volden er begået over for et særligt værgeløst offer*).
- AM2021.03.02V og AM.2021.08.11Ø (*forurettede er påført ikke ubetydelige skader*).
- AM2021.05.25V, AM.2021.05.03V, AM2020.09.30Ø, AM2020.10.05Ø og AM.2020.12.03Ø (*grov vold efter straffelovens § 245*).

I sager, hvor domstolene undtagelsesvist har fraveget udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf ses dette at ske i overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelsen samt på baggrund af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder.

Som eksempler på sager, hvor domstolene konkret har fraveget udgangspunktet – ud over de tilfælde, der er nævnt i forarbejderne – kan nævnes AM.2021.01.04 Ø (grov vold) og AM.2021.01.28.V2 (særligt værgeløst offer (vold mod 14-årig) samt simpel vold i gentagelsestilfælde). I begge sager ses retten at have tillagt optakten til voldsudøvelsen særlig vægt, hvor forurettede selv i et vist omfang havde optrådt provokerende. Derudover ses retten i begge sager endvidere at tillægge tiltaltes særdeles gode personlige forhold betydelig vægt.

Det er Rigsadvokatens og de regionale statsadvokaters vurdering, at der gennem den retspraksis, som er tilvejebragt i løbet af de to år, hvor brug af samfundstjeneste i sager om vold efter straffelovens § 244 og § 245 har været fulgt, er sket en tilstrækkelig afklaring af domstolenes anvendelse af samfundstjeneste i voldssager, og at domstolene som det helt klare udgangspunkt følger de betingelser for anvendelse af samfundstjeneste, som fremgår af forarbejderne til lovændringen fra 1. januar 2020. Det er på den baggrund Rigsadvokatens og de regionale statsadvokaters vurdering, at området ikke længere skal følges som et anklagerfagligt fokusområde.